

La Nació

Setmanari adherit a la "Unió Catalanista"

Redacció i Administració: CANUDA, 14, Pral.

La renacionalització dels catalans

El nostre moviment nacionalista hem de convenir que, una tasca persistentment renacionalitzadora, no l'ha realitzada i, per tant, l'acció nacionalista del nostre poble poca influència ha tingut damunt els organismes que són representació de la nostra manera d'ésser com a col·lectivitat natural.

Forces vegades ens hem hagut de doldre que la nostra tasca nacionalitzant no fós tot l'intensa que havia d'ésser, puix si ho hagués sigut, no s'haurien exterioritzat un sens fi de mancaments que a la nostra condició social i humana hem comés.

Els homes de Catalunya no han volgut adonar-se que la llur modalitat nacional els feia ésser ben diferents d'altres modalitats amb qui han hagut de conviure i, llançats a un vertiginós corrent de desnacionalització, no s'han adonat que estafeien la pròpia ànima i desfiguraven el llur caràcter cada vegada que adoptaven característiques estranyes a la manera d'ésser dels catalans.

S'ha tolerat impassiblement que al damunt de l'ànima que com a homes catalans poseim, hi dominessin les influències de caràcters exòtics i per això ens hem trobat, col·lectivament parlant, orfes d'una espiritualitat catalana que ens fes ésser fermament catalans i, com a tals, amadors de les coses i institucions nostres.

Enduts, moltes vegades, per l'afany d'allunyar-se de ço que han cregut eren petiteses i inferioritzacions sentimentals, els catalans s'han dedicat al conreu d'idealitats que, revestides externament d'un cosmopolitisme fraternitzador d'homes i pobles, no portaven dintre la seva estructura cap mena de contingut ideològic i si, solament, una buidor esfereïdora, amarada d'esterilitat i impotència per a implantar en la societat cap concepte d'afirmació vital per al resplandiment i regoneixement absolut de tots els drets que els pobles i els homes han de posseir.

Els homes catalans, i més que ningú els dels nuclis humils, han sigut posseïdors, sempre, d'idealitats redemptores i sentiments sintetitzadors del més alt grau de germanor social entre els homes de totes les latituds i

països de la terra. Per sostenir aqueixes idealitats mal divulgades pels teoritzadors socials que de les seves idees n'han fet una obsessió de delirant, s'han distret i han rebutjat les peculiaritats del llur tipu nacional, entregant-se, unes voltes, al conreu d'un internacionalisme xorc, perquè suposava l'anul·lament i la negació de la patria, i, altres vegades, dedicant-se a la veneració d'un estat absolutament uniformitzador, ferm contrari del regoneixement de la personalitat dels pobles i, per tant, enemic de que aquests poguessin expansionar amplemment la pròpia vida.

Han sigut, aquelles actituds, errors que han influit d'una manera massa directa en totes les actuacions de caràcter polític-social que s'han emprés i realitzat els homes de Catalunya. Desentenent-se, com ho han fet, de les pròpies coses, han sigut atrets cap a les rengleres polítiques i en les rengleres dels partits exclusivament polítics se troben sense que cap de les seves aspiracions hagi cristal·litzat en afirmació palpable, evident i sòlida. Si bé en el concepte polític són posseïdors, certament, d'una sèrie de lleis que, aparentment, afavoreixen la manifestació del seu voler, donant-los dret per a elegir els seus mandataris i llibertat, fins a cert punt, per a manifestar les seves idees, en el concepte social i humà no

gaudeixen de cap avantatge i és nul·la la seva lliberació, per quant resten sotmesos al jou capitalista i burgès amb qual sistema l'estat governa als pobles.

Haurien d'estar convençuts tots els homes que la política no representa altra cosa que un seguit desviament de les energies i activitats dels individus i haurien de donar una relativa valor a totes les conquestes polítiques que en l'interior dels estats s'hagin fet, puix en innumbrables casos pot observar-se que la tendència dels oligarques és donar llibertats polítiques als homes i, al propi temps, restringir les llibertats socials que són les que s'encaminen, sempre, a afirmar plenament la sobirana voluntat dels pobles i dels homes.

Un estat no pot justament interpretar cap ampli sentiment de llibertat política, mentre en el seu interior hi restin pobles sotmesos i encaracteritzats i homes que, privilegiadament, usufructuen la riquesa social que una altra altra part d'homes—la més nombrosa—amb el llur esforç va creant. L'Estat no ho ha d'ésser una potent força emparadora de privilegis individuals, sinó que, interpretant els sentiments agermanadors de la voluntat dels homes, ha de representar l'equitatiu sentiment de benestar, de dignificació humana, que ha d'anar escampant amorosament entre els homes que ell representa. I per tal que aquesta concepció de l'Estat no sigui contradita ni desvirtuada, nosaltres, homes nacionalistes, afirmem que cada poble natural ha de tenir dret a crear-lo el seu Estat, sintetitzador dels seus sentiments i interessos.

A la nostra Catalunya, com diem més amunt, els homes s'han desviat de la característica nacional que els és pròpia. Per haver-se'n allunyat es troben, ara, sense consciència col·lectiva i éssent tributaris de la farsa política que no podran vencer mai, si abans no conquereixen el llur sentit nacionalitzador, que vol dir afirmació de la modalitat social que ha de fer-los triomfar com a catalans i com a homes.

No deuen fiar-se ni creure, els homes, en els procediments que la política usa, per

Centre Republicà Català "SANG NOVA"

Tarragona, 87 (Hostafrancs)

30 Setembre 1915

Gran Miting Inaugural

Oradors:

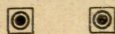
LLUIS PADRÓ
F. PINEDA I VERDAGUER
P. MANÉN I ARTÉS
F. X. CASAS I BRIZ
J. RODERGAS I CALMELL
A. ROVIRA I VIRGILI
D. MARTÍ I JULIÀ

A les 10 de la nit.

a fer triomfar l'implantació d'un determinat règim socialment just i lliberador, puix les lliberacions i les justícies socials sols poden fer-les triomfar aquelles idealitats renovadores que basen totes llurs aspiracions en el benestar del humans.

El nacionalisme és, de plè, a Catalunya i en el món enter, una ideologia social que al pretendre nacionalitzar la vida dels pobles generalitza el seu criteri lliberador i internacionalitza la vida dels homes que, per aquest fet, esdevenen ciutadans del món.

Renacionalitzem el nostre poble; socialitzem els seus organismes i serà un fet l'humanització de la vida dels catalans.

GUAITA

PER elements que fins han arribat a tenir la pretensió d'haver, en alguns moments, representat l'unànim aspiració nacional de Catalunya, s'ha dit i repetit, massa sovint perquè no ho recordem, que els agrupaments polítics no nacionalistes, no catalanistes, si bé no ho eren, no per això deixaven de veure amb simpatia la progressió dels nostres ideals.

I aqueixes afirmacions tant s'han recomenat, pels de la dreta i pels de la denominada esquerra, tant se predicà per uns i altres l'amorfinament en la nostra ideologia nacionalista, que els no catalans, millor dit, els anticatalans, els enemics de Catalunya, consideren ja una ofensa per a ells el que gosem exterioritzar la nostra sentimentalitat catalana.

N'estàn tan convençuts del nostre amansiment, creuen tant en la nostra desvirtualització nacionalista, que, sols suposant aqueix convenciment, se troba una explicació del brutal atentat contra els nostres bons amics del C. A. de D. del C. i de l'I. en la manifestació del diumenge.

Creien ells, els inadaptats, que, havent arribat en Lerroux, el seu capítol, a una bona amistat política amb en Carner i en Corominas i a una ben encarrilada acció econòmica amb prohoms regionalistes, havien ja acabat tota nostra acció renovadora; no tenint en compte que, al que han arribat uns i altres dels que s'avenien, és degut a haver proclamat com a norma seva a seguir la més radical acció nacionalitzadora i que si ells s'apartaven del camí assenyalat, no per això el poble català deixaria d'actuar, en defensa de la seva idealitat, en sentit obertament de renovació.

No és així d'estranyar que uns quants desgraciats fanàtics, obsessiats encara per les prèdiques pretèrites del mal pastor, de quan encara no s'feia amb mil·lionaris ni tenia veu ni part en els grans negocis, se sentissin corferits a l'oir, vibrant, entonar el nostre himne nacional. Com explicar-se aquella multitud obedient, fanàtica, enganyada sempre, que, després d'haver, ells, absorbit als nacionalistes (?), «encara» en quedessin abastament per a fer oir amb estridència Els Segadors?

L'embestida obeï, sens dubte, a aqueix sentiment insà que 'ls infiltraren en llurs ànimes senzillament humils i eternament desviades. Aquestes consideracions se refereixen tant sols als que són no res més que el braç executor de les males passions i a voltes conveniències polítiques dels altres. Per als demés, per als inductors i àdhuc per als indiferents, poques paraules, car no poden ignorar que arreu del món, si no es canta, se respecta l'himne nacional dels pobles, i és una acció de la més gran baixesa que els forasters no respectin les idealitats i sentiments del poble on hi han trobat el seu mitjà de viure.—F.

EXPLICANT

NOSTRE estimat confrare *Renovació* se les ha hagudes, amb aventatge, amb *El Socialista*, de Madrid, per un article que aquest publicà ocupant-se de nacionalisme i socialisme i embestint, engegat, aquesta nova ideologia que uneix i sintetitza ideals progressius que fins ara mateix apareixien com a antagonics, que la brutal opressió de l'imperialisme plutocràtic i militarista ha ajuntat en l'acció defensiva a alguns pobles de l'Europa, i que a Catalunya l'Unió Catalanista n'ha fet una sola i única ideologia, que serà de vera eficàcia per a trasbalsar el món, organitzant-lo per a l'adveniment de les societats futures.

Per a goig nostre i com a mostra primerenca de la bondat i oportunitat del problema d'organització social que plantejgem, *El Ideal*, de Lleida, i *La Justicia Social*, de Reus, han intervingut amatents, guanyant-nos per mà, en replicar a *El Socialista*, car havent començat *Renovació*, volíem que prenguéssim major volada la discussió, i fins que fos un xic apassionada, perquè sentiment, passió, han d'abrandar sempre als homes que lluiten per renovacions; el que no ha d'haver-hi mai és engegament, cbnubilació, no res que suposi fanatisme, que només mouen als defensors de farses, de conveniències, d'ignoràncies, de maldats, jamai als lluitadors per lliberacions, per la justícia, pel bé dels homes. Vulguin acceptar, *El Ideal* i *La Justicia Social*, la nostra gratitud, i permetin que també, en aqueixa discussió que tant ens interessa, molt breument hi diguem la nostra al costat d'ells, paraules les nostres que només seràn afirmacions.

El Socialista es veu que només concebeix el socialisme com a ideologia per a l'individu. Aquí a Catalunya l'hem eixamplat la concepció socialista i l'apliquem a la vida de relació entre tots els pobles del món. El socialisme modern, biològic, orgànic, regoneix la valúia de l'individu, li concedeix vida lliure i plena i aprofita integralment la seva valúia social i l'organitza a la societat; per això s'ha de dir que el socialisme veritable és el que determina el màxim individualisme, perquè l'humanitat aprofita, per a l'avenç humà, per a la civilització, la valúia plena, total, de tots els homes, organitzats socialment, no per a objectius limitats, circumscrits al mateix individu, sinó per a tota la societat. Doncs bé, cal socialitzar la vida dels pobles, per a que tots integralment col·laborin a l'avenç universal, al perfeccionament humà. Com se'ls socialitza els pobles? Afavorint que visquin plenament, lliurement llur vida. I llur vida no la posseeixen els pobles per art de misteri o per caprici volitiu; la posseeixen per obra de la naturalesa, com l'home té la modalitat pròpia del seu viure per determinisme natural. Per què el socialisme vol la socialització de la vida humana? Per a que l'home doni a la societat el major rendiment possible, i en paga, ell, l'un, rebí el màxim de justícia, bondat i benestar, que la societat, tots els homes, pot oferir, produint, així, una progressió, casi geomètrica, de l'avenç humà.

Jo no sé quin és el socialisme d'*El Socialista*, que l'esvera que un poble, Catalunya,

treballi per a la seva determinació com a poble. El socialisme vol dir lliberació de totes les afirmacions orgàniques de la naturalesa, i no pot oposar-hi contradicció qui es vanti de socialista. Es veu, però, que els Estats tiren, i què encara hi ha qui no s'ha pogut llevar de l'esperit i del còs la misèria que corseca l'humanitat, tenint-la esclava dels Estats, d'aqueixa monstruosa opressió i tirania amb que la força ha encadenat els drets naturals, soterrant-los entre l'immoral i estúpida riquesa, que mata la moral, i els feixucs canons i armes feridores, que aixafen i dislaceren la vida.

Pel camí dels Estats no vindrà el socialisme; la seva via natural, i per ella esdevindrà, és l'ample viarany dels pobles lliures, que no és res més que l'aplicació de l'ideologia socialista a la vida internacional. Internacional! S'hi ha fixat bé, *El Socialista*, què vol dir internacional? Relació entre nacions; nacions naturals, eh?; no Estats creats per la força, i que, per a dissimular i ben aparèixer, els tirans ne diuen nacions... El socialisme internacional l'ha de revisar la valúia de la paraula nació, perquè, tal com l'entén, accepta per a la paraula nació, unes vegades l'accepció veritable, l'accepció de nació natural tal com l'ha d'entendre el socialisme, i altres l'accepta tal com els opressors del món l'entenen, això és, qualifiquen de nació a Estats, creats per la força, seguint an aquell Napoleó III, que tingué la «frescura» de voler arranjar el mapa de l'Europa atenent-se al principi, que ell ne digué, de les grans nacionalitats, que no eren ni han estat res més que el fonament dels grans Estats d'ara, dels grans Estats plutocràtics i militaristes, que han abocat el món a l'horrible guerra d'ara! I els socialistes no n'han protestat mai, i han creat l'Internacional, acceptant aqueixa base oprobiosa d'organització, que és l'existència, només, que d'Estats, i els costa crear la vera Internacional, unint a l'acció protestatària, renovadora i revolucionària, a les veritables nacionalitats naturals, als veritables pobles del món, d'Europa, ara per ara. I si el socialisme, si l'Internacional ha permès que nacions oprimides tinguessin veu i vot propis a l'Internacional, s'ho ha hagut d'afanyar revelant-se primer contra els Estats, i s'ha de dir que l'Internacional ha d'ésser Justícia, i que per endavant ha de regoneixer l'existència de les nacionalitats naturals; és l'organització universal de l'avenir que el socialisme internacional ha d'organitzar per a la protesta i la renovació, en comptes de restar sotmès als prejudicis autofílics, sinó pitjors, que governen les concepcions polítiques del règim de la riquesa, de l'individualisme, de la tirania dels oligàrquics.

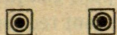
Ja veu *El Socialista* que parlem en gran i que l'exclusivisme no surt pas enlloc. Volem dir-li, però, que parlem de Catalunya estant, perquè Catalunya és la nostra vida mateixa, i estimem el món tant o més que cap altre, perquè ens el fa estimar la nostra Catalunya, perquè el món el fan estimar les patries naturals, que mai l'encendran en guerra, perquè de guerreres no'n són ni en volen ésser, mentre les patries-Estats no'l fan estimar el món,

que'l fan avorrir i el fan odiar, perquè és en aqueixes patries artificials, Estats creats per la força, que hi neixen les malesvolences, els mals sentiments, les aversions i els odís sagnants, perquè així suren els malvats opressors, Molocs esfereïdors que devoren carn, sang i riquesa de l'humanitat, la riquesa de vida, vui dir, la riquesa productora de civilització, de progrés i de benestar humà! Per això la volem i estimem la nostra Catalunya, que, repetesc, ens fa estimar el món, i no'ns consent que injuriem l' ésser i la vida dels altres pobles de la terra, i que només ens fa sentir llàstima pels que, dient-se socialistes i pertanyent a pobles que exerceixen hegemonia, no saben ésser justs i se senten més moguts per la seductat d'esperit de les races parasitàries i donades a dominar, que no pas per l'ideologia lliberadora, de la que's diuen defensors i propagadors, éssent així que, per dissort d'ells, no l'han compresa, perquè no ha pogut penetrar fins al fons de llur esperit, ablanint-lo i il·luminant amb clarors definitives llur consciència rebeca.

No sé *El Socialista* qu'ns retreu de la burgesia, amb la que no res hi tenim que veure i amb la que mai hi hem tingut relacions directes i que per a no res ha influït en nosaltres, ni com a nacionalistes. Hem estat sempre rebels, hem lluitat i hem dut tot senzillament l'Unió a les afirmacions més radicals dels temps moderns. El que hi ha és el que ja li ha dit a *El Socialista*, *El Ideal*, i és que de les coses de Catalunya n'està poc i mal enterat, i cal recomanar-li que estudiï l'assumpte. No crec que *El Socialista* se refereixi als homes d'ara de l'Unió, *Renaixement* i LA NACIÓ, que realment no tots som obrers en el sentit d'obers manuals; més això res vol dir, perquè el socialisme no és l'obrerisme, i per tant, tothom té dret a ésser socialista, per més que regoneixem que és cosa en tots sentits natural que els obrers siguin, en el moviment socialista, arreu del món, el major nombre; més abans que l'obrer i altres modalitats socials hi ha l'home, i mai el socialisme ha posat termes a l'individualitat humana, i nosaltres, tots junts, obrers manuals i obrers no manuals, ens presentem i actuem tots plegats, en la nostra indestructible igualtat d'homes.

Aquest article és massa llarg, i casi no he dit res del que volia escriure. Per això acabo, que bé prou que n'hi haurà d'ocasions per a insistir i eixamplar la discussió. Vui dir, a l'acabar, que el nostre objectiu és l'Internacional socialista, per a pertànyer-hi i per a influir-hi (Ambiciosos!—diràn vostès), i que'ns plaurà força trobar-nos junts en aquella organització.

D. MARTÍ I JULIA

RENAIXEMENT

El número de demà conté el següent sumari:

Socialisme i Nacionalisme. — Esguards, per Maig. — *Cròniques Pedagògiques: L'Escola d'Agricultura de Lleida*, per C. — *L'homenatge a En Pi i Margall: Procediments corruptors.* — *Falls d'un dietari*, per Carles Soldevila. — *Preceptes morals per als homes nous: L'experiència immediata*, per Juli Cruz Ghio. — *El valor de l'impressionisme*, per Feliu Elias. — *Noticiari.*

Del món del treball

Qüestió de procediments

II

DES de la publicació del primer article en que's parlava d'aquest tema, he rebut una carta, redactada en un castellà infernal, que poc mes o menys diu:

«Sr. D... Mon volgut Sr.: Segueixo amb viva satisfacció la campanya que fa LA NACIÓ i particularment els articles de vostè. En algunes coses ha posat el dit a la llaga, en altres no està encertat del tot... Si no m'equivoco, vol vostè plantejar la qüestió que nosaltres, els obrers catalans hem resolt ja fa temps, la «qüestió de procediments». Nosaltres ens hem declarat francament per l'acció directa, abandonant la base múltiple, com a perjudicial als mateixos obrers...»

El demés de la carta té un caràcter més particular que no interessaria als llegidors i per això no seguim copiant-la. De totes maneres, ella ens encoratja a continuar per la ruta començada i ella ha de servir d'esperó als demés companys que redacten aquesta fulla: els nostres ideals i la nostra veritat van obrint-se pas arreu.

I ara, tota vegada que'l nostre amable comunicant i contradictor ens du a tal terreny, volem seguir-lo fins a cert punt, després d'una prèvia declaració: al retolar aquest treball «qüestió de procediments» no es que anés a discutir o estudiar que era més convenient per a l'obrer, si l'acció directa a la base múltiple. Soc enemic de dògmatismes. Accepto les coses tal com són i no pel nom que se'ls dona. I prenc de les mateixes ço que tenen de bo, per a rebutjar el dolent. No hi ha res tan perjudicial com seguir a ulls tancats les fórmules tancades, tota vegada que ningú té la certesa de que ço que té al davant sigui una veritat absoluta.

L'acció directa, la base múltiple... Francament, no tenia el propòsit de plantejar la qüestió. Qüestió de procediments, això sí. Puix si jo considero errats els seguits fins avui, si més que errats els considero perjudicials, crec tenir un deure de ciutadania i de humanitat en dir-ho. Doncs, bé. Aquesta tan mentada acció directa, diria jo que és una cosa fòra ja de lloc. Aquí sembla una cosa nova, perquè ens l'han importada amb un nom flamant i cridaner. Però poseu-vos la mà al pit i digueu-me si no és acció directa els procediments que usen fa tants anys les nostres associacions obreres. Jo sé que anys endarrera alguns sindicats tenien establertes caixes de pensió a la vellesa, secció de socors en cas d'accident, però vingueren els nous vents, noves teories, l'acció directa, i foren suprimides totes aquelles seccions i fins es cometé l'error sense nom de no voler tenir fons social, «puix que això fa malber als homes». Això darrer és una acusació d'immoralitat o feblesa, llançada a la cara dels obrers pels mateixos obrers, i només que per a defensar un dogma que com tots els altres és cosa encarcerada i tancada. I aqueixa acusació és una gran injustícia.

Conec l'història de més d'un sindicat, precisament d'aquells que sense sapiguer res del nom de la base múltiple, la practicaven. Sempre i a tot hora tenien aquests sindicats fortes

sumes en caixa. Amb elles feien cara tranquil·lament a totes les vagues parcials i quant anaven a una de general de l'ofici comptaven amb el necessari per a les primeres contrarietats. Eren atesos tots els accidentats, pensionats alguns vells, i mai es deixava sense apoi ni una causa de companyerisme. Seguint, doncs, les teories dels reformadors aquelles associacions havien d'ésser un planter de homes immorals. No. Ço que foren un planter de sociataris, de sindicalistes. La major part dels homes d'avui han sortit d'allí, encara que hagin evolucionat, per a mi erradament. Aquelles associacions eren més fortes i més permanents que les d'avui, i, ço que és més important que tot, interessaven més als associats que les d'avui. Com a prova del que dic basti registrar un fet: avui totes les juntes i consells directius es nomenen amb grans dificultats, aleshores hi havia fins lluites per a fer triomfar candidatures. Tothom, tothom pres-tava una més gran atenció a les coses i afers de la societat i si es criticava la gestió dels que la dirigien, les censures eren justificades, les guiava el desig de que tot anés millor. I amb tot i que les juntes tenien quantitats en llur poder, l'administració era recta, honradíssima, no feia malber als homes. Hi havia interessos creats, hi havia tant o més companyerisme que avui, perquè la societat tenia una vida més intensa i extensa.

Algunes d'aquestes associacions tenen una història brillantíssima. La seva fundació és remonta a mitjans del segle passat. Que'ls homes que les iniciaren tenien tremp de lluitadors no hi ha necessitat de dir-ho. Les propagandes que ara es creuen lícites eren allavors perseguides; si ara regeix una llei d'associacions, encara que imperfecta, aquesta llei no era coneguda i bon troç se n'hi faltava. Per ajuntar-se, per a fundar les seves associacions, topaven els obrers molt sovint amb el fur militar i amb el fur militar lluitaven. Eren o no lluitadors, aquells homes? Sí, ho eren. Però els nous conductors d'obers els consideren molt inferiors a ells i parlen de la seva actuació amb llàstima i cert menyspreu.

«L'acció directa, el sindicalisme, aquest, aquest és el camí».

La pompa d'aquestes paraules ha enlluernat a molts. Seguim ara aquí camins ja abandonats o quasi abandonats pels mateixos que fundaren els sistemes. S'ha volgut adaptar al poble a seguir-los sense veure si eren aquells que més li podien convenir per la seva manera d'ésser. No s'ha comptat per a res que cada còs social ha d'ésser tractat segons les condicions en que's mou; que cada poble necessita procediments d'acció adequats al seu temperament, a les seves condicions ètniques; que tota perfecció, suposant que tota nova escola sigui perfecció, ha de tenir, per ésser fructífera, una base de major cultura. I el sistema ha fracassat ruidosament; per això en primer lloc, i en segon pel mal o errat ús que s'ha fet del mateix. S'han repetit les vagues generals o intents de vaga general fins a prodigar-les. S'ha menaçat amb elles i avui la vaga general

no fa ja cap por. Perquè no sigui dit, quan s'anuncia una vaga general les autoritats prenen algunes precaucions, però el bon burgès rià tranquil·lament, refiat que o bé la cosa serà un fracàs o bé, en tot cas, durarà un dia o dos a tot estirar.

La vaga general! Jo us dic que'n soc partidari, sempre que sigui justificada i sempre, sobre tot, que no hagi d'ésser un fracàs. Vosaltres els de l'acció directa, els que sense saber ni voler saber res d'aquestes pomposes paraules, no us sembla que poques vegades havia estat tan justificat com ara un acte de companyerisme? Veieu els companys de Reus com lluiten amb braó temps ha? Perque no fer per ells tot ço que humanament es pot fer? Es fa tot el que's pot, però això és molt poc, perquè no's pot fer més. Mai potser hi havia hagut tants *sindicats* a la nostra terra, però potser mai hi havia hagut tan pocs societaris. Es dolorós dir-ho així, però no dient-ho, no cregueu enganyar a l'adversari.

I, per mi, la culpa major d'aquest estat de coses es l'erro fonamental dels que han conduït als nostres obrers pels camins i procediments seguits durant els darrers quinquenys.

PERE CASALS

Un sol camí

DISSORTADAMENT, encara hi ha a la nostra terra molts catalans que ben poca consciència posseeixen per a ésser-ne i ben lluny se troben dels batecs de la lluita que, per la defensa dels nostres ideals, els catalans tenim encesa. Són moltíssims els que viuen retrets de nostra acció catalanitzadora i resten impassibles davant l'inacabable serie d'escarnis i befas que a Catalunya es dirigeixen.

Potser no'ls correspon a ells, però, tota la culpa de l'actitut que adopten, ja que des de l'infantesa se'ls ha pujat sense fer-los conèixer ni sentir cap d'aquelles sentimentalitats que, per ésser de la patria tota, tots els catalans havien de sentir-les i amar-les intensament com si fossin eixides del cor de cada un dels catalans.

Contemplant la indiferència que envers la patria senten tan gros nombre de catalans, és quan més se sent la necessitat de la creació d'escoles, que, fent conèixer als nostres fills —ja que els catalans d'ara no l'han conegut— la raó d'ésser dels sentiments nacionalitzadors, entenguin i sàpiguen quin és el camí que en el demà, els catalans, per a assolir el regoneixement i l'afirmació de la personalitat catalana, han d'empendre.

Hem de lograr que l'estat d'indiferentisme que ara domina a tants germans de patria se converteixi, en un futur no llunyà, en febrós i apassionat interès per totes les coses i bons costums nostres, i així serà com els nostres descendents gaudiran dels fruits qual llavor nosaltres haurem començat a sembrar.

No descuidem d'inculcar a tots els catalans el sentit català i humanista de les noves orientacions de la Unió Catalanista, puix elles tendeixen a fer homes socialment bons i a desterrar, per tant, de Catalunya les accions antisocials i pertorbadores.

Volguem-la sempre la patria i rebutgem les actituds desviades que els nostres adversaris ens vulguin imposar. Si gloriosament volem que triomfi, un sol camí hem de seguir. Es aquest el de la catalanitat en tots els ordres i aspectes de la nostra vida individual i col·lectiva.

ROSSEND CARDONA.

El procés d'en Puig i Esteve

NOSTRE amic i company en F. Culí i Verdaguier ha dirigit la següent carta al Sr. Jordà, president de la Comissió pro Puig i Esteve:

«Distingit amic: En nom propi i dels companys Curet i Rovira i Virgili, tinc l'honor de pregar-li ens consideri com a no pertanyents a la Comissió pro-Puig i Esteve nomenada en l'Assamblea celebrada el dia 4 de març passat. Obeeix la nostra determinació, especialment, als motius per mi exposats en la darrera reunió tinguda fa alguns dies per la dita Comissió essent-hi Vos assistent, i que sabeu bé estan inspirats en una actuació de llealtat i de patriotisme com és la nostra, de la Unió.

No és precis dir-vos que nosaltres i l'organisme que nosaltres representàvem, seguirem treballant per l'obra de justícia que'ns feu aplegar i que respondrem als requeriments que signifiqui una acció patriòtica i eficaç.

Volgueu respectar la nostra ben ferma determinació!»

Cal explicar breument aquesta lletra. Els nostres amics creuen que la comissió nomenada s'havia d'haver dissolt. Representant ella una part tan grossa de l'opinió catalana i éssent ben concret i clar l'objectiu que's proposava, si amb tres mesos d'actuació no s'havia obtingut res, ni una esperança, només hi cabia una acció pública, revolucionària potser, o disordre's. La Comissió complí els acords de l'Assamblea, posà de relleu, reiteradament, l'enormitat del cas als diputats de Catalunya, la Comissió no podia fer altra cosa que instar, tractant-se d'una qüestió ben simple i jutjada favorablement. Però quines gestions es feren per a conseguir l'obra de reparació? A darrers de Juliol encara no s'havia fet quasi res, aprop del govern, més ben dit no s'havia fet res, malgrat que diputats i senadors, trobessin, anant pels mitings, enormíssima l'injustícia.

La Comissió no podia fer una campanya pública en aquestes condicions; és innegable que si hagués convingut s'hauria d'haver fet per secundar les gestions patriòtiques dels diputats, però quan no s'han usat d'aquells mitjans legals que en aquest cas era natural emprar, és una absurditat i és antipatriòtic impulsar campanyes que la bona prudència aconsella estalviar sempre que's pugui. La Comissió en aquestes condicions era una ficció i el millor era disordre's, treballant cadascú com pogués i li semblés, que disordre's no vol dir, no volia dir altra cosa, que haver complert un objectiu previament assignat. I nosaltres havíem fet tot el possible i fer més no podíem. No és possible pensar que cap dels reunits volgués abandonar una causa tan justa.

Això s'exposà en la reunió darrera, celebrada a últims de Juliol, a que fa referencia la carta abans transcrita, però la Comissió continuà formada, ajornant nostres amics la seva resolució, i a proposta d'en Culí i Verdaguier s'acordà endreçar la següent carta als diputats, el qual és evident que constitueix un descàrrec per la Comissió que ha fet ço que bonament podia fer:

«Honorable senyor: Pel mes d'abril passat les Joventuts Nacionalistes de Catalunya us cridaren l'atenció sobre una obra de justícia i de pau. En una «exposició» us explicàrem l'origen i desenrotlló del procés del digníssim president del C. A. de D. del C. i de la I. en Josep Puig i Esteve, per acabar demanant-vos que poséssiu la vostra força parlamentària al servei de la causa justíssima que'ns feia moure. Aquella «exposició» era l'execució d'un acord prè en l'Assamblea d'entitats catalanistes celebrada el dia 4 de Març i responia admirablement al sentir de la ciutat que tantes vegades ha exposat el seu desig de que en Puig i Esteve fos desprocessat i comprès en la llei d'amnistia publicada l'any passat, que, obertament comprenia el delicte en que, segons se diu, incorregué el benemèrit President.

No cal pregonar l'obra forta del Centre de Dependents, ni enlairar els mèrits d'En Puig i Esteve, ni cal dir com tot-hom jutjà desfavorablement el procés incoat i la no inclusió en la llei d'amnistia. En la premsa i en actes públics i solemnes la paraula ciutadana i anhelosa de justícia ha tingut un viu accent de protesta i de solidaritat amb el president processat.

Però el procés continua: segueix imperforable els seus tràmits, i davant d'això nosaltres ens preguntem si caldrà emprendre una campanya pública, si serà precis usar tons i actituds que mai voldríem emprar, per a obtenir, no un desprocessament que només les fórmules legals poden fer viables, sinó una reparació que l'inclogui en aquella llei d'amnistia.

I aquesta pregunta pertoca als representants en Corts contestar-la. Sabem que haveu fet alguna gestió a favor de la nostra causa, però tenim un dubte: Creuen el Diputats que s'ha fet tot el que's podia? És que s'han fet tots aquells passos, és que s'han empleat tots els mitjans que'l parlamentari té per a conseguir les coses justes? Si així fos cal que ho digueu clarament perquè d'altra manera no seria convenient ni necessari promoure una campanya pública tan útil en altres sentits, per ço que's reconeix justíssim, per ço que tothom desitja reparar.

Amb tota llealtat us demanem que contesteu, abans de promoure un exaltament, que ni dintre la política espanyola ens sembla necessari, a fi de conseguir una cosa tan clara i concreta. La vostra investidura palamentaria s'ha utilitzat com devia pel cas Puig i Esteve que és un cas de justícia?

Amb molt de respecte us saludem.

Per la Comissió Pro-Puig i Esteve.»

Aquesta carta, que malgrat l'acord prè, no ha sigut publicada, enclou, és cert, una censura ben justa, però ella justificava l'obrar de la Comissió davant requeriments que no podíem satisfer que'ns feien gent catalanista.

Ara que's digui, si hi deu haver formada una comissió representativa de l'Unió Federal, la Lliga Regionalista i l'Unió, perquè's dedi qui a escriure cartes als diputats, els faci algunes visites i aquests comprenent l'injustícia que's fa a en Puig i Esteve, es pleguin de mans.

Això diuen, molt encertadament, els nostres amics que formaven part de la Comissió.

La qüestió de les aigües (1)

Dels "Anals de l'Academia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya" Març 1915.—Crònica.

«Com anunciàvem en el número passat, avui podem dir ja el resultat de l'anàlisi de les aigües de fonts de Barcelona practicats per la sub-comissió tècnica de la comissió sanitària, de la qual formen part delegats de l'Academia.

»Abans de que aquesta qüestió prenguést estat acadèmic, la comissió sanitària feu públic per medi de la premsa política, el resultat de l'anàlisi, en el qual se trobà, com veuràn més avall els llegidors, el coli i l'Eberth. (2) I també per medi de la premsa política ens enteràrem de que el laboratori municipal no havia trobat en les mateixes aigües cap bacteria patògena. Allavors l'alcalde de Barcelona amb un criteri provinciana que al nostre entendre escau molt poc a un primer magistrat d'una ciutat com la nostra, i, hem de suposar, amb l'equivocada creencia de que un sol anàlisi resol quelcom sobre la bondat bacteriològica d'unes aigües sospitoses, demanà la vinguda d'uns tècnics de Madrid perquè repetissin els anàlisis, i fins se digué que per a resoldre la qüestió.

»Com a catalans, com a metges barcelonins coneixedors del que aquí se sab fer en qüestions de laboratori i del que's fa i se sab fer allà, i, sobre tot, com aimants de la nostra situació científica i de la nostra qualitat ciutadana, varem protestar de la vinguda dels tècnics madrilenys. Aquesta qüestió de les aigües ens ha fet perdre moltes confiances i moltes il·lusions; no tot està tant bé com voldríem a Barcelona, però a Barcelona hi ha sortosament prou tècnics, prou honradesa i prou bona voluntat, per a poder resoldre per nosaltres mateixos aquest i tots els altres dubtes científics que sobre potabilitat d'aigües puguin presentar-se. L'alcalde de Barcelona podia molt bé haver-se estalviat aquest cop que molts hem sentit sobre la nostra dignitat de metges catalans, que no ens avenim a sentir-nos provincianos. I s'ho havia d'haver estalviat més, perquè havia de saber, i si no ho sabia, havien de fer-li entendre els tècnics de la casa gran, que la vinguda dels analistes madrilenys per a fer un anàlisi, no pot resoldre la qüestió més que en el cas d'ésser el resultat positiu, car un, ni deu, ni cinquanta resultats negatius, no resolen res en unes aigües que una sola vegada s'hagin trobat contaminades. I aquest criteri científic, però científic del més vulgaritzat i més a l'alcanc de totes les intel·ligències, és el menys que's pot demanar als encarregats de vetllar per la salut d'un poble tan justament alarmat com el nostre.

»I pocs dies després, en la sessió del dia 10 de març, el Dr. Gallart, un dels delegats de l'Academia que junt amb els Drs. Moragas, Presta i Agell havien fet els anàlisis, donà compte a l'Academia de la seva gestió. Ço que el Dr. Gallart digué i ço que ha sigut el treball de la beneïta sub-comissió tècnica se pot veure pel dictamen que es llegí de l'últim anàlisi i per ço que l'Academia acordà fer públic.

»Diu el dictamen.

»En la Ciutat de Barcelona, a 19 de febrer de 1915, reunits els doctors Alvar Presta i Torns, Ricard Moragas i Gracia, Francesc Gallart i Monés i Josep Agell i Agell, que constitueixen, junt amb els Representants de l'Excm. Ajuntament

i algún altre que excusà oportunament la seva absència, la Comissió Tècnica de la Comissió Sanitària d'Entitats de Barcelona, declaren que el dia 3 dels corrents se reuniren en el local del Foment del Treball Nacional, amb assistència del doctor F. González, del Laboratori Bacteriològic Municipal, en representació d'En Ramón Turró, i tots junts sortiren a recollir mostres d'aigües de fonts públiques, tent-ho solament de dues per no tenir el representant del Laboratori Municipal més material disponible.

»Conclusions: 1.ª Que l'aigua procedent de la font n.º 1 o sia la del carrer Bruch-Córcega, recollida el dia 3 dels corrents, conté, entre altres bacteries, el B. Subtilis, el Stafilococcus aureus i el B. Coli Comune.

»2.ª Que en l'aigua de la font n.º 2, carrers de Montaner-Rosselló, recollida el dia 3 dels corrents, s'ha demostrat la presència entre altres bacteries, de les següents: B. Subtilis, Stafilococcus aureus, B. Coli Comune i Bacil d'Eberth».

»Llegit i explicat aquest dictamen, després d'una llarga discussió, l'Academia acordà fer públic el següent:

»En la sessió celebrada el dia 10 del corrent, l'ACADEMIA I LABORATORI DE CIÈNCIES MÈDIQUES DE CATALUNYA acordà fer públiques les següents manifestacions fetes pel doctor Gallart, delegat d'aquesta Academia junt amb el doctor R. Moragas, dintre la sub-comissió tècnica de la Comissió Sanitària d'Entitats de Barcelona, ja que elles són la demostració de que per part de dita Comissió Tècnica varen aportar-se tots els medis de poder donar la solució concreta abans de fer pública la presència de certes bacteries patògenes que varen trobar-se en les mostres d'aigües recollides el dia 3 de febrer últim, per dita sub-comissió.

»Que el resultat del primer anàlisi que practicà la Comissió Tècnica al·ludida, en les mostres d'aigua recollida en set diferents fonts públiques d'aquesta ciutat el dia 6 de desembre de l'any últim, les investigacions especials dels bacils Eberth i coli-comunis, donaren resultat negatiu.

»Que en alguna d'aquelles mostres, als quatre dies de permanència en l'estufa, les sembres fetes en brou ordinari no donaren indici de vegetació.

»Que alguns dies després de donat el dictamen de l'anàlisi abans referit, per alguns individus de la Comissió es notà la presència de fortes quantitats de bacils coli, en diferents aigües de fonts públiques.

»Que allavors la Comissió Tècnica prosseguí

a practicar la recollida de qualques mostres sense caràcter oficial, per a comprobar la presència de dites bacteries.

»Que els diferents anàlisis practicats amb aquest objecte, comprobaren la presència del coli en varies fonts, i la d'Eberth en una. En aquest moment, previa convocatòria, es procedí a la captació oficial de noves mostres d'aigua amb assistència del delegat del Director del Laboratori Municipal. Això fou el dia 3 de febrer últim.

»Que l'anàlisi d'aquestes mostres anava comprovant els resultats anteriors, i que allavors la sub-comissió tècnica, posseïda de l'importància extraordinària d'aquests fets, i comprenent que era indispensable que al donar coneixement a l'opinió dels resultats dels seus anàlisis se li dongués també la seguretat del veritable origen de l'infecció, ço que a l'ensems permetria a les autoritats posar-hi un remei immediat, decidí a un dels seus individus a visitar l'Autoritat governativa de la província, exposant-li el fet i proposant-li la solució de que autoritzés a la dita sub-comissió tècnica per als anàlisis de les aigües amb mostres recollides en els orígens dels manantials, i compromentent-se a no donar publicitat al resultat d'aquells anàlisis fins que, conegut el veritable origen de l'infecció, ho hagués posat en coneixement d'aquella mateixa autoritat per a que pogués pendre immediatament les mides que la transcendència del fet requerien.

»Que el senyor Governador, que trobà acertada aquesta solució, donà l'autorització demanada, amplíssima, a aquesta comissió amb data 10 de febrer últim.

»Que quan la sub-comissió tècnica es decidia a recollir les mostres en els manantials d'origen, es rebé, per la Comissió Sanitària d'Entitats, un ofici pel que, atenent les indicacions que li havien fet, el Director de la «Sociedad de Aguas de Barcelona» havia acordat deixar en sospens aquella autorització. Aquesta resolució que impedia conèixer els orígens de l'infecció, obligà a la sub-comissió tècnica a reunir-se en plè per a discutir el seu dictamen, ja que quedava acabada la missió que ells haurien desitjat completar.

»Que en aquesta reunió hi assistí un delegat del Director del Laboratori Municipal, que digué ignorava en absolut si s'havien efectuat els anàlisis de les mostres recollides a l'ensems que per aquesta sub-comissió, pel representant del Laboratori Municipal, i per lo tant, res podia dir del seu resultat, ni del dictamen. En vista d'aquestes manifestacions i desitjant guardar totes les consideracions degudes al company de comissió senyor Director del Laboratori Municipal, s'acordà suspendre aquella sessió i ajornar-la per a dintre cinc dies després, encarregant al representant de dit Director del Laboratori Municipal, es dignés trasmetre a aquest el prec de la Comissió de que's servís concorre-hi portant el resultat del seu anàlisi, ja que era indispensable poder discutir el dictamen abans d'entregar-lo a la Comissió Sanitària.

»Que'l dia de la reunió tampoc hi assistí el Director del Laboratori Municipal, i que'l delegat que envià digué, en sa representació, que no portava el dictamen ni el resultat del seu anàlisi, i que aquest solament l'entregaria, si li demanava, al senyor Alcalde de Barcelona.

»Que en vista d'aquestes manifestacions, la sub-comissió tècnica feu entrega a la Comissió Sanitària del seu dictamen detallat, en el que s'expliquen totes les reaccions obtingudes, tots els procediments (que foren els acordats per la sub-comissió tècnica amb assistència del Director del Laboratori Municipal) i les comprovacions fetes, deduint-ne les conclusions que en aquell dictamen s'estampen.

MIGRANYA,
DOLORS NEURALGICS,
FEBRES, Etc.

SE CUREN AMB

KALMINE

En venda: Centre Productes Farmacèutics del Dr. Andreu, J. Uriach i Cia.,
J. SEGALÀ

Al detall: En totes les farmacies
CAPSES D'UN CATXET: 35 cént.

(1) Vegi's el número 11 de LA NACIÓ.

(2) El bacil d'Eberth és el que produeix la febre tifoidea o tifus.—
(N. de la R.)

AL VOL

HA començat a publicar-se aquí, a Barcelona, *Biblioteca Nova*.

Aquesta publicació és anònima; vol tenir, però, caient catalanesca, i és inspirada per un esperit caracteritzat, en el sentit nacional. Per això mereix un comentari; no fos cas que per estar escrita en català anés algú a pensar-se que és fruit de l'espiritualitat catalana. No res d'això.

El primer fascicle publicat, «Qui pagarà la guerra?», és un seguit de lucubracions desgraciadíssimes, escrites per un amoïnada pels perjudicis econòmics que n'esdevindran, per un home turmentat per angoixes semítiques. Només l'exalta el pensar les grans pèrdues econòmiques que sofriran els bel·ligerants i el no poder esbrinar ben bé «qui pagarà el gasto». Es clar que ja pensa que tot ho cancel·larà el treball de l'obrer, i, això, apar que l'enfurisma i li fa motejar de covards que no's rebel·len als homes, sants, de les trinxeres i li fa dir tota una pila de nicieses demanant la pau immediata.

Això sí; no diu quina pau, ni enlloc diu res que faci entendre que senti condol, cruel dolor, ni la més lleu pietat pels sofriments horribles, per la mort triomfant, pels esguerrats, per l'injustícia, pels patiments familiars, pels ofens i viudges, per les viles i ciutats arrasades, que són seguits natural d'aquesta guerra i de totes les guerres, però més d'aquesta encara, perquè els avenços de la ciència han estat aprofitats amb premeditació per a assolir refinaments de crueltat delirants, car no és, ni pot ésser, que amb els cinc sentits oberts a la realitat els homes sien tan dolents.

L'autor de «Qui pagarà la guerra?» no se'n capfica poc ni gens de tot això; no més pensa en els diners que costarà, com si al món fossin primer els diners que altra cosa, que la vida humana. No està per sentimentalismes, que ell deu dir són aqueixes nobles preocupacions que als que no són masells d'esperit desperta el patir dels germans nostres, el patir de qualque forma de vida. Només el treu de pollaguera «qui pagarà la guerra», i això el fa malparlar de certs Estats i li fa donar consells als francesos, jo'm penso, malgrat voler-ho amagar, per a fer favor als alemanys.

I bé, cal preguntar, quina pau és aqueixa que s'ha d'imposar tot seguit? L'autor no diu ni com ha d'ésser aqueixa pau ni com s'ha d'imposar, resultant que ell, que titlla de covards als braus homes de les trinxeres perquè no l'imposen, és el covard dels covards, perquè li manca pit per a dir les coses clares.

El que seria curiós saber com contestaria, és si, imposada aqueixa pau, que no sabem quina pau és, però que, segons ell, estalviaria mil·lions, els treballadors lligarien els goços amb llonganices, o bé si els alemanys no ho tindrien tan pesat, revoltant-se els francesos, covards, que diu ell, —i deixant-ho tot com ha quedat des de la batalla del Marne! Es un germanòfil viu aqueix, i dissimulat. A mi me l'ha fet conèixer allò que diu de l'esperit cristià! L'esperit cristià i l'angunia de «qui pagarà la guerra!» Tot és el mateix!

En Cambó ja ha publicat el darrer article de la resposta que ha adreçat a en Gabriel Maura. Sis articles; això priva de qualificar-los amb un acudit. Havia d'haver arribat a set. I hauriem dit que són per a Catalunya els set pecats capitals. Molta gent els ha alabat, fins periòdics que's diuen avançats! Cal insistir en que són pecats capitals!

COM VIU L' OBRER

♦ ♦ A BARCELONA ♦ ♦

El vinent número de LA NACIÓ, que apareixerà el proper dia 2 d'octubre, serà—com hem vingut anunciant darre—extraordinari i dedicat al trascendental assumpte que, tan ampliament i concreta, defineix l'encapçalament d'aquestes ratlles.

Potser dels problemes que per patriotisme i per dignitat han de resoldre's més ràpidament, aquest del viure-morint de l'obrer català, és el de més immediata solució. I no més estudejar-lo, dedicant-hi tota l'atenció i esmerçant-hi tota llei d'energies, és com pot arribar-se a fer-lo conèixer de la multitud, per a fer-la intervenir en la solució de tantes injustícies, i l'acabament de la ignominia que l'actual règim de treball representa a Catalunya.

Per això, LA NACIÓ dedica el seu extraordinari de la setmana que ve, a tan humana i civil tasca. Perquè la veritat se sàpiga i es difongui entre'l poble, per apropar l'hora de la reivindicació.

Per l'amor posat pels nostres en l'estudi del tema a tractar, podem ja proclamar l'alt interès de l'extraordinari, que palesarà llealment, i en tots els seus aspectes, el miracle del viure del nostre proletariat.

Veu's-aquí el sumari que contindrà l'esmentat número, que durà a la portada una acertadíssima caricatura de l'Apa, l'excel·lent dibuixant ben conegut:

Com viu el nostre obrer: *Perquè cal estudiar la vida de l'obrer.—La vida miserable.—El veritable productor.—La família obrera.—L'espiritualitat obrera.—L'obrer invàlid.—Els obrers sense feina.—Drets naturals i lliberació, per D. Martí i Julià.*

L'habitatge obrer: *Ahir i avui.—Els barris-barraques.—Agrupaments-patis.—En el casc de la ciutat.—Les barrriades.—Breu resum, per Pere Casals.*

Les condicions higièniques de la vida obrera en tallers i fàbriques, pel Dr. Xalabarder.

L'obrer malalt, per Salvador Vives.

L'ensenyament dels fills dels proletaris, per Manel Juliachs.

L'obrer invàlid, per A. Rovira i Virgili.

El cooperatisme, ideal del pervindre.—*El bon camí.—Poixança del Cooperatisme.—El Cooperatisme davant la guerra.—Fets benefactors del Cooperatisme, per J. Grant i Sala.*

Els infants al taller i a la fàbrica, per M. Alcàntara i Gusart.

El treball de la dona, per F. Culi i Verdaguier.

Els jornals i els queviures: *Mirada retrospectiva.—La minva dels salaris.—Salaris augmentats.—Els salaris en 1895 i en 1915.—Les subsistències en 1895 i en 1915.—Densitat entre els guany i els preus dels queviures i els lloguers, per Pere de Prades.*

La Construcció Cívica i l'habitatge: *El sou i el lloguer.—L'habitatge i el tifus.—L'habitatge i la mortalitat.—L'habitatge i la moral.—La patria i l'habitatge.—El negoci de les cases barates, per R. Giralt i Casadesús.*

El matrimoni obrer, per M. Serra i Moret

El número extraordinari que anunciem, serà tirat a dues tintes i constarà de 16 planes. Es vendrà a 10 cèntims i sortirà el vinent dissabte, dia 2 d'octubre.

Cal dubtar si com a mostra del que és ara la política espanyola podria presentar-se una peça de major valúia que aqueixos articles d'en Cambó. Són pensats i escrits en castellà, i fidelment traduïts al català; amb tal fidelitat, que l'origen castellà, tant de pensament com de forma, s'hi transparenta, tant i tant, que cal sentir-ne grat an en Cambó, que així ha estat lleial, i el poble que'ls alaba haurà pogut llançar per la banda el catalanisme amb que's disfressava i podrà actuar, d'ara endavant, com a perfecte defensor de la ben entesa... protecció al Foment del Treball Nacional.

Hem reulat trenta anys. Catalunya no és més que el Foment. Els vells punys closos den Cambó no eren pas per al Foment; a aquest li reserva mans enguantades per a pendre seti a les reunions del Consell de Ministres. Mans enguantades, que manegen un russinyol. El russinyol és el separatisme, que fa indignar, de per riure, a la gent política de Madrid, i que aquí a Catalunya ens fa riure seriosament. Miri, senyor Cambó, que això de menaçar sempre amb el papu per a obtenir favor aviat s'ho pendran de broma i li diran «idoni!»

Vostè profetitza que en Maura no arribarà a governar l'Estat espanyol, i d'aquí estant profetitzem que l'Estat espanyol seguirà éssent regit per les mateixes colles de sempre sense que vostè hi intervingui. I doncs, com s'arranjarà això? El Foment com s'ho farà? Fent alçar revoltat aqueixes grans masses d'obres, que faran el joc del Foment? No sé si sab que Catalunya s'escolta els enfadaments del Foment i els de la Lliga com qui sent ploure. Vostè me respondrà que és perquè és poc catalanista. Però vostès diuen tot el contrari. Vol dir que resta indiferent, perquè vostès, els de la Lliga, han desenganyat a tothom? Miri que en quinze anys n'han provat de posutres per a resoldre el problema de l'Estat espanyol, no el de Catalunya, que políticament s'hi han girat d'esquena sempre i cap els ha reeixit; a l'inrevés, cada cop pitjor; perquè han de confessar que totes les accions que la Lliga s'ha emprès sola, ben sola, ha estat un gran fracàs.

I això, que han intentat propaganda per dintre d'Espanya... i de l'imperialisme què?... tot ho organitzaren: acció política, propaganda oral, propaganda escrita—en castellà, és clar!—, literatura, filosofia... i no res, foc d'un dia, foc sense cendres, però no'n resta ni rastre...

Aquests darrers articles de vostè l'acaben de filiar de polític madrileny, a tall d'Urzaiz: sense ambient i sense probabilitats d'entrar al Poder executiu. I si qualque dia hi entra, l'en treuran aviat. No n'hi volen de catalans. Afortunadament; perquè, per dissort, n'hi acudirien massa i ells ne patirien per la competència, i Catalunya també, que encara se desmoralitzaria més...

Malgrat que els seus darrers articles sien pecats capitals, cal aconsellar-li que no parí, que segueixi escrivint més, que Catalunya hi guanyarà. Així desapareixerà aviat el regionalisme... que tant de mal fa, car tothom veurà el que fa ja anys hauria d'haver vist, això és, que la Lliga porta un lastre de Foment, que és el mateix que dir anticatalà, massa gros! Escrigui, escrigui!

COMITÉ DE PREMSA DE LA UNIÓN CATALANISTA

Nombre actual d'abonats a LA NACIÓ
RENAIXEMENT DE LA NACIÓ

1033

Nombre de sotscrits a la cooperació de 50 ptes.

93

Aspectes de la lluita

Notes del viatge

Al començar

LA NACIÓ—com anunciava en l'anterior número—instaura, avui, aquesta secció dedicada a reflexar la vida, l'actuació i les esperances d'un estament extraordinàriament nombros a Catalunya: el dels viatjants del comerç.

Com ha sigut que s'hagi pensat en aquesta implantació, ho dèiem ja en les poques ratlles que an aquest mateix assumpte dedicàvem en el número darrer: per la compenetració existent en els ordres patriòtic i social entre els ideals que són el programa de LA NACIÓ i els que sustenten un nucli considerable de bons amics nostres, desinteressadament oferts a la nostra obra, a profit del fi que perseguim, que no és altre que difundir per tot Catalunya les doctrines humanes i reivindicadores de l'Unió Catalanista.

Poderosament ha influït a que's realitzés seguida la creació d'aquesta secció la persistència d'algunes de les característiques més pesades del nostre actuar. Així, per exemple, la necessitat expansionista del nostre organisme polític trobarà amb l'esforç dels nostres viatjants el vehicle més eficaç i de més ràpids i positius resultats per a complir el seu objecte, perquè cada viatjant esdevindrà un propagador infadigable de la nostra ideologia. Al mateix temps, la desesperadora disgregació de la força social que representa l'estament dels viatjants, desapareixerà, perquè tenint un nexa on se solidaritzin totes les energies i unifiquin i facin anar endavant totes les iniciatives, la disgregació es tornarà ajuntament, arplec de la mateixa força i aleshores sí que podrà intervenir, organitzada i amb un valor efectiu, a la vida social del nostre proletariat mercantil. I cal tenir ben present—ho han tingut ben present els nostres amics viatjants i els que som a LA NACIÓ—que l'hora d'ara, de reorganització, de reincorporació a l'actuació civil, ha d'aprofitar-se sense perdre més temps. El problema nacionalista que integra la reivindicació de les aspiracions de la Nació Catalana, i el problema socialista que vol dir la confirmació del factor home, com al més alt i indestructible valor humà, són els que han de moure a incorporar-s'hi a totes les forces que, endutes per les modernes ideologies avançadores, cerquen on esmerçar la seva generosa contribució. El nacionalisme i el socialisme a Catalunya, no fonent-se, sinó completant-se l'un a l'altre, són a l'hora d'ara la primera esperança de reivindicació per la política i per als seus homes, i hauria estat un dany irreparable deixar d'aprofitar qualsevol manifestació incorporable a contribuir a que aquesta esperança se torni ràpidament realitat.

Per això, endevinant la força que'ls viatjants del comerç poden posar al servei de Catalunya, és que hem sol·licitat llur concurs, a la mateixa hora que ells ens l'oferien generosament, i ens demanaven el nostre.

Per això LA NACIÓ voldria contribuir ben directament a la creació d'una nova força proletària, perquè amb aquesta actuació se fa també ver nacionalisme. Perquè guanyant per a la Patria l'eficàcia i la voluntat de la gran família obrera que a través les terres de Catalunya hi porta l'idealitat suprema de la seva llibertat, se fa també ver nacionalisme.

Cap més paraula, per començar. Ja saben els

nostres amics amb quina lleialtat i amb quin amor les nostres columnes són al seu servei.

Als Viatjants

Es de veritable importància la instauració d'aquesta secció dedicada a recollir i expandir les impressions sentides durant el viatge. Constituïm nosaltres un formidable exèrcit, que per l'indole del nostre treball no podem viure en massa compacta, sinó sempre disgregats, esdevenint d'això que molts assumptes de rellevant transcendència resten inconeguts de l'immensa majoria i solament arriben a coneixement d'uns quants tractant-ne de sobretaula, en tertulia al cafè, o bé aprofitant els moments en els quals la casualitat ens reuneix al tren o al carruatge, etcètera. Des d'avui podrem, mercès a la bona acollida de LA NACIÓ, ajuntar totes nostres dites; podem resoldre moltes qüestions que afecten a nostra classe; ens enterarem dels projectes i pensaments que altres companys tinguin, dels quals, fins ara, la major part no se n'enteraven amb l'oportunitat deguda. Devegades, projectes encaminats a resoldre qüestions que per un igual afectaven a tota la nostra classe, no s'han pogut portar a la pràctica pel general desconeixement dels mateixos.

Es veritat que tenim una «Asociación» però apart del caràcter benèfic a que està destinada, com siga auxili en cas de malaltia o mort, no la busqueu per a res més, i menys per aquelles qüestions de caràcter social o patriòtic.

Avui ens trobem ben orfens de cap empar; nostres dissorts, queixes i explotacions resten inconegudes; sols qui las pateix té de resoldre-les particularment, ço que fa que en molts assumptes no s'hi posi cura per manca d'unitat en l'obrar. I això que entre els viatjants podem ben enorgullir-nos de regnar-hi una veritable solidaritat quasi desconeguda en altres estaments socials, instint solidari que ben aconduït pot donar fruits beneficiosos per a nostre millorament en els diversos aspectes del viatge.

Tenim gran fè en aquesta actuació; volgüem tots aportar-hi nostre grà de sorra i que aquesta secció no tinga d'ésser per uns quants, sinó de tots i per a tots. Per tant, a tots us cridem, us preguem envieu les vostres impressions, noves, queixes, avisos, etc. perquè pugui fer-se'n ressò el nostre portaveu LA NACIÓ.

IGNASI GUAL

Els conflictes socials

El de Reus

VA tocant al seu terme el conflicte que en mala hora plantejà el Centre Industrial i Mercantil amb l'intent de desfer l'organització obrera.

Dels estaments que vagaven des de la declaració del locaut patronal, no resten parats més que els mestres de cases, els fusters i els serradors mecànics. Tots els demés, inclòs els que per solidaritat quan la vaga general secundaren el paro, treballen normalment.

Totes aquelles menaces de la classe patronal de que per a reempendre els treballs en llurs tallers volien ésser ells els que havien de fixar les condicions i que no era més que posar obstacles a l'arranjament del conflicte, per no haver lograt encara els seus desigs, han quedat sense efecte, com no podia ésser per menys, davant l'actitud resolta dels treballadors, els quals, abans que cedir alguna de les millores conquerides amb titànics esforços, abandonaven la ciutat i cercaven treball en altra població.

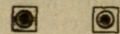
La mantingueren, emperò, aquella descabellada pretensió varies setmanes, més al veure la fermesa dels obrers, no han tingut altre remei que cedir, com tindran de cedir a les justes demandes dels tres estaments de que fem menció al començ d'aquestes ratlles, ja que elles s'enclouen en que, per a reanudar el treball, siguin despedits abans els esquiroles, els quals, entre els tres oficis junts, se n'hi compten una vintena, la major part peons mestres de cases.

Per a salvar aquesta diferència, estàn celebrant continues entrevistes obrers i patrons, actuant de mitjançador el Governador Civil, que, a pesar d'ésser el que aconsellà als patrons que per a arranjar el conflicte cerquessin esquiroles, ha regonegut el seu erro i se disposa a reparar-lo, convidant als patrons a que'ls despatxin si en tenen algú, confiant-se, amb tal motiu, en que no acabarem la setmana sense que aqueix punt estigui resolt.

El que sembla no hi hagi manera d'arranjar-se és la qüestió de la Fabril Cotonera, origen del conflicte, que tant greus conseqüències ha portat. L'amo d'aquesta fàbrica ha tornat a entocudar-se en no voler regoneixer l'Associació dels seus treballadors, dient que, abans de cedir, primer tancarà definitivament les portes d'aquell centre fabril.

MARIÀN ROCA

Reus 22 Septembre 1915

L'actuació obrera

AMB motiu d'haver-los volgut rebaixar el preu de la mà d'obra, els vidrers d'una fàbrica de Dijon (França) s'han declarat en vaga. Per aquesta causa, el Comitè de la Federació d'obriers vidrers i cristal·lers recomana als vidrers catalans no admetin treball en aquella fàbrica.

**

A Sabadell se fan gestions per a lograr arribar a un acord entre obrers i patrons fusters, a fi d'implantar, en aquell ofici, la jornada de vuit hores.

Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General

En el local social del Sindicat de l'Art Fabril La Constància, Pere IV, 266, tots els dies feiners, de sis a nou de la vetlla, hi haurà una Comissió que's farà càrrec de totes les reclamacions que afectin a l'Art fabril i siguin fetes pels obrers.

Tallers Gràfics Josep Sabadell & C.^a

Stat. en Cta.

Obres de text = Revistes = Periòdics
Fascicles = Catàlegs = Circulars = Factures = Taronaris = Memoràndums = Esquemes mortuorials = Targetes i tota mena de treballs comercials

Casa especial per a Carnets = Calendaris i Etiquetes en relleu

Mostruaris de totes menes i Llibres ratllats Relligats de luxe i econòmics

Mallorca, 257 bis-BARCELONA
TELEFON 7210

Correu de Catalunya

Ripoll

ESTEM acostumats a veure pels pobles forans com la política es desenrotlla i manifesta envoltada amb totes les baixeses que porta en sí la política a la vella faicó, però, amb tot i això, sempre ens ve de nou l'haver de contemplar d'arrop els *trucs* i combinacions de que es valen els que, en els pobles rurals, són, representen o volen representar als directores d'aquesta política perniciosa que s'ha emparat dels organismes que, en les petites i grans poblacions, agavellen els interessos i la vida tota de les mateixes.

A nosaltres, la gent forana, no'ns ve ni'ns pot venir de nou que, a l'apropar-se unes eleccions, els que tenen interès en ésser elegits directament per la «voluntat» del poble o per la indiferència del poble, facin promeses i ens comuniquin tot l'enfilall de millores que'l seu magí ha cavilat durant l'interval d'unes a unes altres eleccions. I no ens pot venir de nou, perquè ja ens sabem fer càrrec que les necessitats d'un poble o d'una comarca són múltiples i requereixen, al menys, un espai de temps que no pot baixar de dos anys, per a meditar-les i madurar-les. Només trobem nosaltres que, tant mateix, és ben casual que'l període d'exposició i divulgació, entre'l poble, de les millores que a una població rural convenen, s'escaigui sempre a ésser exterioritzat poques setmanes abans d'haver d'ésser convocades unes eleccions.

Es, potser, que nosaltres pequem de maliciosos? Es per una coincidència casual que, providencialment, a la vida pública de les poblacions foranes es presenta la oportunitat d'ésser elegit l'home que ha dedicat hores i més hores a estudiar qüestions i millores i solucions per a determinats assumptes que poden resoldre d'una vegada anomalies i anormalitats i deficiències de la vida tota d'aquelles poblacions?

Veu's-aquí un problema que no tractarem pas de resoldre, puix sobradament sabem que'l destí reserva per als homes i per als pobles la contemplació d'unes coses tant casuals que semblen, talment, i més en el nostre cas, que siguin fetes expressament per a afavorir l'acció d'un candidat o pretendent a candidat per a un determinat càrrec d'una corporació representativa dels interessos i la vida d'un determinat poble o comarca.

Ja ho sabem que la política vella, rancia i perversa fa de les seves, quan s'endinsa en la vida de les petites i fins grans poblacions, però nosaltres—o la nostra candidesa!—no ho volem creure que hi hagi coincidències sospitoses i volem acceptar-les, de bona fe, totes les que's presentin. Però, això sí, ara i sempre, volem reservar-nos el dret d'anatematitzar totes les accions que representin una modalitat de la política immoral i xorca.

LLUIS PELLICER

Ripoll 7 de setembre de 1915.

L'epíleg de l'acte del passat diumenge

AFIRMÀVEM en el número anterior, i referint-nos a l'actitut perturbadora de la policia en la commemoració del 11 de Setembre del 1714, que els nacionalistes érem aimadors de les virtuts civiques dels pobles i que, per tant, havíem de rebutjar tota mena de perturbacions per contraries del serè desenrotllament dels drets de ciutadania.

Avui, i amb motiu de l'agressió de que foren objecte els joves del C. A. de D. del C. i de l'I. que assistien a l'acte de col·locar la primera pedra del monument a en Francesc Pi i Margall, novament, com a nacionalistes, hem de fer aquella afirmació.

És de doldre que la vella política, amb tots els seus procediments intransigents i de violència, predomini en l'esperit i manera d'ésser i actuar d'alguns homes que basen llurs aspiracions i mouen el seu actuar en ideals de democràcia. I és de doldre, perquè les actituds de violència no representen ni entranyen cap sentiment de fortitud ideològica, que sols posseeixen aquells homes que de la seva idealitat ne fan un culte d'amorositats i bons sentiments que tendeixin sempre a conduir els homes cap a la perfecció total i absoluta.

No és amb trets ni amb violències tumultuoses com s'imposaran sòlidament als pobles les idees lliberadores i justicières. És, pel contrari, cresant els procediments altament cívics i rebutjant les grolleries violentes com els ideals, si tenen raó de triomfar, assoleixen la seva plena i robusta eficàcia.

L'epíleg que els trets d'uns homes, que pateixen els desviaments que la política a la vella faicó empara, varen posar a l'acte del passat diumenge, no ha tingut ni tindrà cap virtualitat. I és que els homes, quan se senten forts amb les pròpies idees, a pesar dels atropells i les violències, serenament fan la seva via, dedicant tota sa espiritualitat al creu d'afirmacions que dignifiquin als homes i rebutjant a tothora les peteses anorreadores dels bons sentiments humans.

Un bàndol de l'Alcaldia

AQUESTS dies han publicat els diaris un bàndol de l'Alcaldia respecte a la salut pública i eferint-se, sobre tot, al tifus, diu que ha d'advertir a tots els veïns «que un dels perills més constants i temibles en ço que's refereix a la propagació del tifus i altres malalties similars radica en l'ús de les aigües de pou», i dona una sèrie d'advertències pel que's refereix a denunciar aigües d'aquestes.

D'això, a casa nostra, se'n diu preparar la fugida o posar-se el pegat abans del cop. El tifus torna a apretar, i com, si segueix així, és fàcil que, malgrat tota la paciència, la gent torni aviat a queixar-se, i com ara no vénen aigües de Moncada i sols n'arriben de la Companyia General, aquestes aigües foren les que se n'emportarien la culpa, i com aquestes són les del nomenat negoci de les aigües, cal salvar-les per endavant donant la culpa als pous i fent com aquell que's fa quelcom en aquestes.

Però, això no passa. A Barcelona, d'aigua de pou quasi no se'n gasta, són una infima i ridícula minoria les cases que'n tenen. Hi ha barris sencers on, amb prou feines, se'n troba un per a remei, i els tífus avui són extesos per tots els barris de la ciutat. A què ve, doncs, parlar de l'aigua dels pous? Es que's busca desorientar a la gent i cobrir les altres aigües, que tantes vegades s'han trobat infectades? Podria dir-nos el senyor Alcalde qui és el tècnic—suposem que ell no'n sab res d'això—que li ha aconsellat aquest bàndol i li ha fet fer aquest ridícul? Ens agradaria discutir-hi amb aquesta eminència de tècnic.

I si el senyor Alcalde ha de fer cas de les denúncies, li direm que els pous del Llobregat han estat denunciats com a fàcilment contaminables i altament perillosos per a la salut pública per haver-s'hi trobat repetidament l'Eberth i el Coli; que les aigües del Vallès presentaren l'Eberth; que als pous del Besòs, els de Madrid, hi trobaren el Coli i 1.500 bacteries per centímetre cúbic i, a Dos-Rius, el Coli. Aquestes són les aigües que beuen els barcelonins, i tot això és clar que s'ha d'arranjat quan se vol preocupar de la salut pública. Però d'això, el senyor Pich, ja veureu com no se'n preocuparà. Hi ha massa coses de per mig. Però, de totes maneres, ha recordat la bondat de l'aigua bullida, que de debò recomanem als nostres lectors.

NOVES

EL Grop Feminal del C. C. del Districte II inaugurarà, el proper dia primer d'octubre, unes classes nocturnes de català, francès, dibuix i tall.

Les senyoretes que vulguin assistir-hi, poden inscriure's en l'estatge del mentat Casal, Alvaréz, 6, pral.

La Cooperativa Mutual Catalana, en commemoració del primer aniversari de sa fundació i de l'indiscutible èxit que ja ha assolit, ha publicat un número extraordinari de la seva revista portaveu, *La Llar*, amb escollida i patriòtica col·laboració i gravats allusius al setí de Barcelona de l'any 1714. Com de costum, *La Llar* se reparteix gratuïtament, a qui la sol·liciti, a l'estatge social de la Mutual, Pont de la Parra, 5.

El diumenge 3, d'octubre, telebraràn els seus socis i famílies un banquet a l'Hotel de Sant Jordi, de Vallvidrera. Per assistir-hi, s'admeten inscripcions fins al dia 29 del corrent.

El dijous passat, tingué lloc l'acte d'obertura del nou i importantíssim establiment Hotel de Vendes, Pelai, 8, dels nostres benivolguts amics particulars A. Bonnin i Josep Sintas. En dit acte, al qual hi concorregueren gran nombre d'amistats de nostres mentats amics, aquests, amablement, anaren explicant el funcionament del nou negoci a tots els convidats, que, com ja diem, hi assistiren en gran nombre.

Sincerament, desitgem a la raó social A. Bonnin en Cta. tota mena de prosperitats.

La matrícula de l'ensenyança de Gramàtica catalana, establerta per la Diputació, queda oberta en la secció d'instrucció pública i Belles Arts de la Secretaria de dita Corporació, tots els dies feiners, de deu del matí a una de la tarde, fins al 30 del corrent mes.

El curs començarà el dia 2 d'octubre a les sis de la tarde, en una de les aules de la Facultat de Dret de l'Universitat, éssent les hores de classe de sis a set de la tarde dels dimarts, dijous i dissabtes.

El Foment del Teatre Català, creient ja inconvenient un nou ajornament dels molts que ha donat l'Ajuntament al fer-se-li la demanda d' aixecar al Parc un bust que perpetui la memoria del gran actor català Iscle Soler, ha pres l'acord d'empendre's dita obra, obrint una subscripció pública, que encapçala l'esmentada entitat amb cent pessetes.

Recomanem, als nostres llegidors, que contribueixin amb llurs donatius an aquesta iniciativa, qual finalitat tendeix a donar una lliçó an aquells elements que amb la seva passivitat ajuden a que el poble no veneri com cal els prestigis i notabilitats catalanes.

Els donatius poden remetre's al local de l'entitat, Boters, 16, primer i a la nostra redacció.

CORRESPONDENCIA

J. M. C. Caldes de Montbuy.—Rebuda la liquidació que és conforme. Comissió entregada al fi que la dedica.—J. B. i C. Ginevra.—Rebut import subscripció. Envíem exemplars demanats.—L. V. B. Jaén.—Rebut l'import corresponent a les dugues subscripcions.—F. d. E. Terrassa.—Vol fer-nos la mercè de concretar el seu intent? Escrigu'ns, amb adreça, per a contestar.—A. O. i P. Ciutat.—Comforme del tot amb el que's diu en la seva lletra. L'article, és ara, fora d'oportunitat.—J. A. i M. Vilafranca del Penadés.—Anirà.

LA NACIÓ

EDICIÓ DEL COMITE DE PREMSA

DE LA UNIO CATALANISTA

Biblioteca de Comunicació i Informació General

ABONAMENT

1 pesseta trimestre — Estranger: 1'50 pessetes

COMBINACIÓ AMB «RENAIXEMENT»

2'50 pessetes trimestre — Estranger: 4 pessetes

Imp. Josep Sabadell i C.^a, S. en C.—Mallorca, 257 bis